

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТІВ

Штучний інтелект в умовах сьогодення надав юристам доступ до нових інструментів і методів, які можуть оптимізувати їхні процеси, розширити можливості дослідницьких робіт, загалом підвищити продуктивність. Штучний інтелект став важливим інструментом для подолання викликів у правовій сфері. Застосування штучного інтелекту дозволяє оптимізувати рутинні процеси, покращити точність прийняття рішень та забезпечити доступ до правосуддя широкому колу громадян. Його використання змінює юридичну галузь, сприяючи ефективнішому вирішенню правових спорів, підвищенню прозорості процедур, скороченню часу розгляду справ. Штучний інтелект також сприяє зменшенню витрат на юридичні послуги, що є важливим фактором для забезпечення рівного доступу до правосуддя.

Під штучним інтелектом (ШІ) розуміють комп'ютерні програми, які працюють подібно до людського мислення. Основним елементом ШІ є машинне навчання — принцип роботи програм, згідно якого комп'ютер вивчає на прикладах, як вирішувати ті чи інші задачі. Сукупність таких прикладів називається «датасет», який самостійно формується розробниками кожної такої програми.

В українському законодавстві запровадження ШІ досі перебуває на етапі концепції та планування. Відомо, що Кабінет Міністрів України своїм Розпорядженням від 02 грудня 2020 року № 1556-р (зі змінами) схвалив Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні. ШІ планують включити до значної кількості сфер суспільного життя: від освіти і до правосуддя.

Уряд зробив особливий акцент на запровадженні ШІ до сфери публічного врядування, поставивши завдання відправити на вирішення ШІ ті адміністративні послуги та рішення, в яких участь людини може не бути

обов'язковою. У 2021 році, Кабмін затвердив План заходів із реалізації цієї концепції на строк до 2024 року. Також, у жовтні 2023 року Міністерство цифрової трансформації оприлюднило дорожню карту з регулювання штучного інтелекту в Україні, що складається із двох етапів терміном в три роки, кінцевою метою якої є імплементація акту Європейського Союзу про штучний інтелект (AI Act), що в свою чергу свідчить про спроби гармонізації українського законодавства з правом ЄС [1].

Розглянемо можливості використання ШІ в юриспруденції:

Економія часу. Сучасні можливості, які надає штучний інтелект у вигляді чату GPT, Bing чи інших систем, полегшує пошук, пришвидшує процеси збору та аналізу необхідної інформації, надає можливості для більшого аналізу правової проблеми та шляхів її розв'язання.

Якість пошуку інформації. Штучний інтелект може допомагати у пошуку серед великого масиву даних відповідних правозастосовчих практик певного законодавчого регулювання.

Автоматизація завдань. ШІ може автоматизувати багато рутинних юридичних завдань, звільняючи час юристів для більш складних робіт. Алгоритми машинного навчання можуть аналізувати величезні обсяги юридичної інформації швидше, ніж будь-коли раніше. Одним із способів застосувань ШІ в юридичній галузі є пошук інформації в великих масивах даних, наприклад під час Due Diligence, коли використовуються алгоритми машинного навчання для аналізу великих обсягів юридичних документів, заощаджуючи час і ресурси юристів у процесі перевірки документів. Аналіз контрактів є ще однією сферою використання ШІ для юристів. Він автоматизує процес аналізу документів, визначення ключових положень і потенційних ризиків, допомагаючи вирішувати будь-які проблеми [2].

Покращення прийняття рішень. Впровадження автоматизованих систем прийняття рішень може змінити спосіб роботи юристів, зводячи до необхідності адаптації до нових технологій та методів аналізу правової інформації. Наприклад, ChatGPT можна навчити розуміти юридичні терміни та давати точні

відповіді на запитання юристів. Це в свою чергу може заощадити робочий час, оскільки більше не потрібно витрачати багато часу на перегляд прецедентного права та правових норм. Це відкриває додаткові можливості автоматизувати процеси прийняття рішень у судах, допомагаючи суддям і адвокатам приймати більш обґрунтовані та точні рішення.

Підвищення ефективності та доступ до правосуддя. ШІ може зробити юридичні послуги більш доступними та ефективними. Використання електронних систем управління справами, які базуються на ШІ, може полегшити доступ до інформації про справи та забезпечити більшу прозорість у судових процесах для громадськості. Ще одним чудовим прикладом використання ШІ став український проект AxDraft, який використовував штучний інтелект для спрощення розуміння контрактів і пояснення їх умов [2].

Використання ШІ для передбачуваної аналітики. Алгоритми машинного навчання, розроблені у Стенфорді під керівництвом професора Марка Ендрюса [3] застосовуються для прогнозування результатів судових справ. Такі системи використовують історичні дані, щоб передбачати ймовірність успішного вирішення справ, знижуючи ризики судових помилок. В Україні такі технології могли б допомогти суддям у прийнятті обґрунтованих рішень і зменшенні суб'єктивності у вироках. Наприклад, впровадження автоматизованих систем оцінки доказів могло б значно підвищити прозорість судових процесів.

Останнім часом на ринку з'явилося чимало legal tech проектів [4]:

- Бот Open DataBot – відстежує зміни в реєстраційних даних бізнесу та стежить за судовими виписками.
- Додаток Karatel – сприяє боротьбі з корупцією. Навіть якщо користувач не знає юридичних тонкощів ситуації, сервіс дасть відповідь зрозумілою мовою.
- Бот & Partners – формує договір на розробку програмного забезпечення, NDA і відповідь на найбільш поширені питання ІТ-фахівців прямо в месенджері.
- Ресурс AxDraft – може підготувати цілий пакет договорів для великих бізнесугод. Від вас необхідно лише надати ключову інформацію в декількох полях.

- Телеграм-бот OblavaBot – допомагає представникам бізнесу в пошуку і виклику адвокатів відповідної спеціалізації на слідчі дії.
- Он-лайн-ресурс “суд на долоні” – стане в нагоді при роботі з Єдиним держреєстром судових рішень.
- Dom Jurista Analytics – прогнозує результати розгляду справи в суді, ґрунтуючись на індивідуальному аналізі ситуації. Користувачі отримують незалежний висновок у справі.
- EasyTender – проект, який допомагає бізнесу вигравати в тендерах і відстоювати свої права в державних закупівлях без корупційної складової.

Запровадження штучного інтелекту змінило наше повсякденне життя: тепер не обов’язково налаштовувати алгоритми програм під вирішення конкретних проблем, адже можна навчити програму, як їх вирішувати. Навряд чи ШІ зможе повноцінно замінити людину-юриста, однак роботи можуть змінити правила гри на цьому ринку. Так, економія часу адвокатів приведе до зменшення рутини в їх роботі, а важливість прийняття рішень людиною зросте.

Список використаних джерел

1. Клян, А., & Селівакін, І. (2024). *Штучний інтелект та технологія GPT: юридичні тонкощі для користувачів*. Юридична ліга. https://jurliga.ligazakon.net/news/226223_shtuchniy-ntelekt-ta-tekhnologya-gpt-yuridichn-tonkoshch-dlya-koristuvachv
2. Морозова К. (2024) Штучний інтелект в юриспруденції. Виклики, загрози, перспективи. Вилучено 3 <https://blog.liga.net/user/kmorozova/article/53687>.
3. Eboigbe, E. O. (2024, October 7). AI in Legal Analytics: Balancing Efficiency, Accuracy, and Ethics in Contract and Predictive Analysis. SSRN.
4. Радако. (n.d.). *Інновації в праві: коли алгоритми замінять юристів*. <https://www.radako.com.ua/news/innovaciyi-v-pravi-koli-algoritmi-zaminyat-yuristiv>